

OPLEGNOTITIE

Onderwerp	:	Actualisatie toezicht en handhaving energietaken
Voorstel ter behandeling in	:	De vergadering van het algemeen bestuur
Status	:	Ter besluitvorming
Portefeuillehouder	:	Mevrouw Groeneveld
Auteur	:	Mevrouw Rodenburg
Bijlagen	:	1 voorstel VTH MO: 'procesaankpak gevolgen actualisatie en inrichting toezicht energiebesparende maatregelen' 2 Chronologisch overzicht behandeling toezichtstaken energie (o.a. in VTH MO) 3 Indicatie uitvoeringskosten THE als gevolg van de gewijzigde regelgeving
Vergaderdatum	:	6 april 2023
Agendapunt	:	10

Besluit

Het algemeen bestuur:

- Heeft kennis genomen van de voorgestelde procesaankpak gevolgen actualisatie en inrichting toezicht energiebesparende maatregelen;
- Geeft opdracht aan FUMO om de organisatie zowel organisatorisch als bedrijfsmatig voor te bereiden op de uitvoering van de taken op het gebied van toezicht en handhaving energie (THE) van de nieuw in te brengen bedrijven vanuit de gemeenten naar FUMO op basis van de per 01-07-2023 veranderende regelgeving;
- Stemt in met het voorstel om de opdracht voor de implementatie van de wetswijziging THE bij FUMO te regelen via het opnemen van de implementatiekosten in de begrotingswijziging 2024;
- Verzoekt de betrokken bevoegd gezagen om voor 1 oktober as. FUMO te informeren over het aantal in te brengen energierelevante bedrijven zodat FUMO voldoende tijd heeft voor implementatie van de wetswijziging om de taken per 1 januari 2025 te kunnen uitvoeren hierbij rekening houdende met het vigerende VTH-beleid en het sturings- en financieringsmodel.

Besluit (in te vullen door bestuursondersteuner)

- Conform advies
- Anders, namelijk Klik of tik om tekst in te voeren.

Communicatie

Zodra FUMO kennis heeft van het aantal energierelevante bedrijven die nieuw worden ingebracht bij de FUMO inzake THE, zal dit inclusief de financiële consequenties in december 2023 aan het AB worden voorgelegd ter instemming. Uiteraard zal uw AB ook worden geïnformeerd over de financiële consequenties per bevoegd gezag van deze wetswijziging. Vervolgens kan de impact direct worden meegenomen in de begroting 2025 FUMO.

Na besluitvorming door het AB zal de FUMO de bevoegd gezagen informeren over wanneer zij inzage wil hebben over het aantal in te brengen energierelevante bedrijven.

Toelichting

De FUMO voert voor de huidige bij haar ingebrachte basistaakbedrijven toezicht en handhaving uit op het gebied van energiebesparing. Zie hiervoor ook de AB-notitie 'inzet SPUK-gelden toezicht en handhaving energie' die tevens geagendeerd is voor de AB vergadering d.d. 6 april 2023.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft besloten de energiebesparingsplicht te actualiseren¹. Naast actualisatie van de energiebesparingsplicht, heeft het ministerie besloten om het toezicht op de naleving van de verplichtingen te bevorderen. Toezicht en handhaving op de energie besparings-, informatie- en onderzoeksplichten worden met de aanpassing van de energiebesparingsplicht ook toegevoegd aan het Basistakenpakket (BTP) van omgevingsdiensten. De aanpassing is onderdeel van de regels onder de Omgevingswet. Maar omdat eind 2022 nog geen zekerheid was of de Omgevingswet op 1 juli 2023 in werking zou treden heeft het ministerie noodzaak gezien om zelfs de bestaande regels te wijzigen. De reden is dat de minister wil dat dit belangrijke onderwerp met voorrang wordt uitgevoerd. Het is daarbij FUMO die per 1 juli 2023 het toezicht moet gaan uitvoeren in opdracht van het bevoegd gezag in Friesland². Deze actualisatie brengt een uitbreiding van de bestaande taken met zich mee. Dit betekent dat de omgevingsdiensten naast de huidige basistaak bedrijven, voor alle type A en B inrichtingen de toezicht- en handhavingstaken op het gebied van energiebesparende maatregelen moet gaan uitvoeren.

De wetwijziging is recent aangekondigd en heeft als voorgenomen datum van inwerkingtreden 1 juli 2023. Definitieve besluitvorming hieromtrent wordt verwacht in mei 2023. Dit betekent dat de termijn tussen nu en de voorgenomen inwerkingtreding krap is om de daadwerkelijke uitvoer per 1 juli as. mogelijk te maken. Gelet hierop heeft FUMO aan het VTH MO ter verkenning van de nieuwe taakuitvoering twee scenario's voorgelegd (zie bijlage 1: voorstel VTH MO procesaanpak, hierna procesaanpak). Het eerste scenario is uitvoering van de taken per 1 juli as. conform de wet, het andere scenario is uitvoering van de taken per 1 januari 2024³ waarbij beredeneerd wordt afgeweken van de wet doch waarbij de overdracht van taken naar FUMO spoedig plaatsvindt (scenario 2). FUMO bepleit deze wettelijke taken per 01-07-2023 uit te voeren conform de wetwijziging. De FUMO wil voldoen aan wet- en regelgeving, maar gezien het tijdsfad is uitvoering per 1 juli 2023 wellicht niet realistisch. Het DB geeft u hierover mee dat zij ook scenario 2 niet als optie ziet. Dit aangezien het aantal energierelevante bedrijven voor uitvoering per 1 januari 2024 al op 15 april 2023 aangeleverd moet worden aan de FUMO voor uitvoering van de taak per 1 januari 2024. Dit vraagt naar de mening van het DB een te grote belasting van de deelnemers en de FUMO.

Het DB heeft als uitgangspunt dat zij de wet wil volgen en denkt dat de organisatie FUMO de energietaken tijdig kan uitvoeren (1 januari 2024). Echter gezien de grote opgaven die er al liggen tussen de deelnemers en de FUMO en overwegende het advies van het VTH MO (uitvoering per 1 januari 2025) begrijpt het DB ook de behoefte om deze taken op een later tijdstip bij de FUMO te beleggen. Dit is de argumentatie van het voorgestelde besluit (4^e bullet onder 'besluit').

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/07/04/aanscherping-energiebesparingsplicht> en [Omgevingsrecht | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

² Het gaat hierbij ook om toezicht op energiebesparing bij bedrijven die van zichzelf niet onder het huidige basistakenpakket vallen.

³ Let wel uitvoering per 1 januari 2024 is alleen mogelijk wanneer FUMO tijdig inzicht heeft in het aantal over te dragen energierelevante bedrijven per bevoegd gezag en het uniform gevraagde ambitieniveau.

Met deze notitie nemen wij u mee in de procesgang om te komen tot een gezamenlijke aanpak om deze wetswijziging.

Het VTH MO heeft op 25 januari 2023 gesproken over de voorgestelde procesaanpak en de keuze in scenario voor de implementatie. Hierbij heeft het VTH MO gekozen voor scenario 2. Om te kunnen besluiten over implementatie en uitvoering wil het VTH MO een 'tussenstap' zetten. Die bestaat uit een nadere onderbouwing van kengetallen, financiën, etc. Het VTH MO stelt voor de beoogde werkgroep⁴ deze 'tussenstap' te laten uitvoeren. Daartoe heeft de agendacommissie van het VTH MO voor deze werkgroep een opdrachtschrijving gemaakt. In het VTH MO van 1 maart 2023 is de opdrachtschrijving besproken, zie hierna reactie op advies/voorstel VTH MO.

Relatie SPUK gelden THE (toezicht en handhaving energie, zie notitie inzet SPUK-gelden toezicht en handhaving energie' voor een uitgebreidere toelichting)

Het Rijk heeft een specifieke uitkering toegekend voor het toezicht en handhaving energie, de zogenoemde SPUK gelden THE. Uitgaande van de door het VTH MO voorgestelde minimale variant, zal de FUMO het toezicht op energie bij de huidige basistaakbedrijven uitvoeren na vaststelling in het AB. Uitgangspunt van deze minimale variant is dat 50% van de huidige FUMO basistaakbedrijven eens per acht jaar⁵ wordt bezocht. Verder zijn dezelfde uitgangspunten gehanteerd als die van de financieringssystematiek FUMO. Hierbij wordt uitgegaan van het gemiddelde kengetal voor toezicht bij een type B bedrijf. De SPUK gelden zijn toegekend tot en met 2026. Het DB heeft het algemeen bestuur een ander voorstel gedaan op het gebied van uitvoering toezicht en handhaving energietaken⁶. Het is naar de mening van het DB logisch om dezelfde uitgangspunten als gebruikt voor de inzet van de SPUK gelden (zie voorstel 'procesaanpak gevolgen actualisatie en inrichting toezicht energiebesparende maatregelen') ook te gebruiken voor de inrichting van het toezicht als gevolg van de actualisatie. Het gaat immers om de uitvoering van dezelfde taken.

Risico's

De juridische consequenties van het procesvoorstel zijn afhankelijk van het door het VTH MO voor gestelde scenario voor de verdere uitwerking door de FUMO in samenwerking met de deelnemers. En de hierop volgende uiteindelijke bestuurlijke besluitvorming.

Aanvullend geldt dat scenario 1 (uitvoering per 1 juli 2023) op het moment van uw AB vergadering d.d. 6 april 2023 niet meer realiseerbaar is en scenario 2 naar inziens van het DB ook niet. Het is namelijk niet waarschijnlijk dat de FUMO op 15 april as. inzage heeft gekregen per deelnemer in het aantal milieurelevante bedrijven dat overgaat naar de FUMO. Hierbij wordt verwezen naar het overzicht op bladzijde 5 van het voorstel VTH MO (zie bijlage 1) waarin de acties en bijbehorende planning staat opgenomen voor de implementatie.

Bij uitvoering van de taken overeenkomstig de gewijzigde regelgeving per 1 januari 2025, moet de FUMO op 1 oktober 2023 duidelijkheid hebben over het aantal energierelevante bedrijven per

⁴ In de procesaanpak wordt voorgesteld een werkgroep in te stellen bestaande uit een afvaardiging van deelnemers en de FUMO, voor het uitwerken van de in de procesaanpak beschreven opdracht.

⁵ Dit is afwijkend ten opzichte van het toezichtregime op basis van het VTH beleid: alle bedrijven worden op basis hiervan één keer in de zes jaar gecontroleerd.

⁶ Zie hiervoor ook de AB-notitie 'inzet SPUK-gelden toezicht en handhaving energie' die tevens geagendeerd is voor de AB vergadering d.d. 6 april 2023

bevoegd gezag dat aanvullend wordt ingebracht bij de FUMO als gevolg van de wetswijziging. Alleen dan kunnen wij u als AB voorafgaand aan opname van de impact van deze wetswijziging in de begroting informeren over de financiële consequenties voor de FUMO als geheel en per bevoegd gezag. De FUMO heeft vervolgens de tijd om haar organisatie te prepareren op de genoemde taakuitvoering.

De bevoegd gezagen voldoen dan niet aan de wettelijke verplichting om alle door het Rijk aangewezen basistaken onder te brengen bij de omgevingsdienst.

Financiën/financiële consequenties

Indicatie implementatie kosten

Onafhankelijk van het advies van de werkgroep vraagt de implementatie van deze wetswijziging (de periode is afhankelijk van het gekozen scenario) inzet van de FUMO en van haar deelnemers. Deze inzet is nog nergens begroot en was tot voorkort niet voorzien. De kosten voor de FUMO voor het doorvoeren hiervan zowel procesmatig als organisatorisch worden geschat op € 81.000,-. In deze kosten zijn opgenomen interne projectbegeleiding, interne werkafspraken en stelposten voor werving & selectiekosten (afhankelijk van uitgangsprincipe 'mens volgt werk'), ICT aanpassing, ICT & Stadsbeheer (leverancier zaaksysteem) en communicatie.

De kosten voor de deelname aan de werkgroep zijn op basis van het voorstel 'procesaankpak gevolgen actualisatie en inrichting toezicht energiebesparende maatregelen' begroot op €11.000,-.

Deze wetswijziging en de implementatie hiervan heeft voor elke gemeente en de provincie een financieel effect.

Voorstel implementatiekosten

Wanneer invoering per 1 januari 2024 niet lukt en pas plaatsvindt per 1 januari 2025 zal het gros van de implementatie pas in 2024 plaatsvinden. De kosten kunnen dan worden meegenomen in de begrotingswijziging 2024 die op route gaat in het jaar 2023 m.n. voor de wijzigingen in het kader van de Omgevingswet.

Uitvoeringskosten

De kosten voor de uitvoering van de THE taken als gevolg van de gewijzigde regelgeving zijn erg afhankelijk van het aantal ingebrachte energierelevante bedrijven door de bevoegd gezagen. Om een beeld te geven is in bijlage 3 een indicatie opgenomen van deze kosten.

Reactie op advies/voorstel VTH MO

In het VTH MO is het onderwerp toezicht energie mede in relatie tot de inzet van de SPUK gelden meermaals besproken. In bijlage 2 treft u hiervan een chronologisch overzicht aan. Het VTH MO heeft naar aanleiding van het procesvoorstel van de FUMO met hierin opgenomen een opdracht voor een nog in te stellen werkgroep, een andere opdracht opgesteld voor deze nog in te stellen werkgroep. Deze opdracht voor de nog in te stellen werkgroep behelst:

Maak op basis van het besluit aanscherping energiebesparingsplicht juli '22 en het concept voorstel FUMO van 25 januari '23 aan het VTH MO inzichtelijk

- *De werkzaamheden die dienen te worden verricht*
- *De mogelijkheden om deze te combineren met de uitvoering van het reguliere takenpakket van toezicht op MBA's gericht op klantvriendelijkheid en efficiency*
- *Breng een aantal keuzevarianten (3, laag, middel, hoog) voor voorlichting, toezicht en controle en de hierbij ingeschatte risico's*
- *Breng de financiële consequenties inclusief nadere concretisering in beeld van de verschillende scenario's*

- *Maak inzichtelijk hoe en wanneer deze nieuwe taak kan worden geïmplementeerd*
- *Maak een procesvoorstel voor besluitvorming*

Gevraagde opleverdatum 1 mei 2023

In reactie hierop geven wij u het volgende mee.

Zoals eerder al aangegeven wil de FUMO per 1-7-2023 voldoen aan de wet. De beoogde startdatum verschuift echter met onderhavig voorstel naar 1-1-2025. Aan de opdracht van het VTH MO zijn extra implementatiekosten verbonden in verband met meer overleggen werkgroep, naar schatting € 5k – € 10k ten opzichte van het voorstel van de FUMO. Met betrekking tot het tweede bullit van de opdracht van het VTH MO wordt aangegeven dat het combineren van deze taken met reguliere toezichtcontroles, vanwege de benodigde expertise, niet tot in beperkte mate mogelijk.

De FUMO bepleit voor een gezamenlijke en pragmatische aanpak waarbij in beginsel wordt uitgegaan van dezelfde uitgangspunten als die gelden voor de uitvoering van het toezicht energie bij bedrijven die vallen binnen het huidige basistakenpakket (conform uw besluit op het voorstel 'inzet SPUK-gelden toezicht en handhaving energie'). Hierbij moeten goede samenwerkingsafspraken worden gemaakt waarbij na één jaar uitvoering wordt onderzocht in hoeverre de uitgangspunten voor de uitvoering van de toezichtstaken energie aangepast moeten worden gelet op de opgedane ervaringen. Het DB geeft aan het VTH MO mee dat door de samenwerking op te zoeken in de ontwikkeling van een risicogerichte aanpak van de SPUK gelden mogelijk tijd en inzet (en dus kosten) kunnen worden bespaard. De risicogerichte aanpak van de SPUK gelden wordt aankomende zomer opgesteld waarbij de tot dan door de FUMO opgedane ervaringen met THE worden betrokken.

Bijlage 2: Chronologisch overzicht behandeling toezichtstaken energie (o.a. in VTH MO)

Let op: De onderwerpen genoemd bij 1 maart moeten nog door voorzitter VTH MO worden verwerkt in een AB advies namens het VTH MO. Dat wordt gedaan op basis van het concept verslag dat op 7 maart '23 naar de voorzitter stuur. In het concept verslag staan wel de teksten zoals hieronder weergegeven bij 1 maart. Wat niet wil zeggen dat deze teksten 1 op 1 worden overgenomen.

- 21 september 2022: Het VTH MO is akkoord met het voorstel om t.a.v. het onderwerp Energie:
1. Het uitvoeren van de 'minimale variant' op basis van de SPUK regeling. Dit betekent dat energierelevante bedrijven 1x per 16 jaar worden bezocht.
 2. Het aanbod van de FUMO om extra energietaken als plustaak voor deelnemers uit te voeren. (in feite wordt dit nu via Actualisatie THE wettelijk geregeld per 1 juli 2023)
 3. Het starten van een gezamenlijke werkgroep Energie, Circulaire Economie en Duurzaamheid. Doel is het regionaal verkennen van koppelkansen op deze thema's.
- 7 november 2022: De SPUK aanvraag inclusief plan van aanpak is door FUMO ingediend bij het RVO.
- 1 december 2022: Bevestiging van het RVO dat de ingediende aanvraag volledig is toegekend (€ 2.086.755) voor de periode 7 november 2022 t/m 31 december 2026.
- 25 januari 2022: Het VTH MO wordt geïnformeerd over de toewijzing van de SPUK gelden.
- 25 januari 2023: Het VTH MO besluit het volgende over het voorstel Actualisatie THE:
1. Scenario 2 heeft de voorkeur (start per 1-1-2024)
 2. De werkgroep dient op basis van een aanvullende opdracht, de voorgestelde aanpak nader te onderbouwen en uit te werken
- 1 maart 2023: Het VTH MO adviseert het AB in te stemmen met het voorstel SPUK Energie. Daarbij de kanttekening dat de regeling 2026 eindigt en een nieuwe situatie ontstaat.
- 1 maart 2023: Het VTH MO behandelt het AB voorstel Actualisatie THE en opteert voor een werkgroep om e.e.a. conform de aanvullende opdracht te laten uitzoeken en deelnemers hierin te laten meedenken. Dit vraagt een bepaalde doorlooptijd. Dit betekent dat FUMO deze wettelijke taak niet per 1 januari 2024 kan uitvoeren. Tevens brengt dit extra implementatiekosten met zich mee. Door de werkgroep zal worden onderzocht of er sprake kan zijn van een inhaalslag als de uitvoering in 2025 wordt gestart.
- 1 maart 2023: Het VTH MO is akkoord met de aanvullende opdracht voor de werkgroep. Gevolg hiervan is dat de FUMO deze taak niet per 1-1-2024 kan uitvoeren.

Bijlage 3: Indicatie uitvoeringskosten implementatie wetswijziging

Indicatie uitvoeringskosten voor implementatie wetswijziging

Wanneer slechts als voorbeeld uitgegaan wordt van het indicatief aantal bedrijven dat vanwege de Omgevingswet waarschijnlijk nieuw wordt ingebracht bij de FUMO, zijnde 8.000 bedrijven, dan heeft dit het volgende effect. Rekening houdend met dezelfde uitgangspunten als de SPUK gelden

- Minimale variant (o.a. 50% toezicht in acht jaar voor het huidige basistakenpakket van FUMO): dan geldt ter indicatie dat voor het toezicht er jaarlijks bovenop de SPUK gelden afgerond € 1.062.000 (rekenmaatstaf 2023) benodigd is (ruim 7 fte) voor de nieuwe taken (incl. uitbreiding coördinatierol).
- Variant VTH beleid (voorstel DB, 100% toezicht in zes jaar voor het huidige basistakenpakket FUMO): dan geldt ter indicatie dat voor het toezicht er jaarlijks bovenop de SPUK gelden en de aanvullende financiering van de deelnemers, afgerond € 2.840.000 (rekenmaatstaf 2023) benodigd is (ruim 18 fte) voor de nieuwe taken (incl. uitbreiding coördinatierol).

Wanneer het aantal energierelevante bedrijven niet 8.000 bedrijven zijn die nieuw worden ingebracht maar 4.000 dan heeft dit het volgende effect. Rekening houdend met dezelfde uitgangspunten als de SPUK gelden

- Minimale variant (o.a. 50% toezicht in acht jaar): dan geldt ter indicatie dat voor het toezicht er jaarlijks bovenop de SPUK gelden € 561.000 (rekenmaatstaf 2023) benodigd is (ruim 3 fte). Ook bij deze aantallen in te brengen energierelevante bedrijven wordt er van uitgegaan dat de coördinatierol iets wordt uitgebreid in uren.
- Variant VTH beleid (voorstel DB, 100% toezicht in zes jaar voor het huidige basistakenpakket FUMO): dan geldt ter indicatie dat voor het toezicht er jaarlijks bovenop de SPUK gelden en de aanvullende financiering van de deelnemers, afgerond € 1.450.000 (rekenmaatstaf 2023) benodigd is (ruim 9 fte) voor de nieuwe taken (incl. uitbreiding coördinatierol).

De implementatiekosten zullen bij een lager aantal nieuw in te brengen energierelevante bedrijven ook lager uitvallen, geschat € 10.000 lager.